

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Emilie Agnæss

emilie.agnæss@Statnett.no

Vår ref: 2023/3069-20

Deres ref:

Statnetts kommentarer til høringsinnspill til konsesjonssøknad for nye Stemmen transformatorstasjon

Statnett har søkt om anleggskonsesjon for etablering av nye Stemmen transformatorstasjon i Vennesla kommune. Også Glitre Nett og N01 Utilities har søkt om anleggskonsesjoner for utbygging i det samme området. NVE har gjennomført offentlig høring av de tre søknadene i perioden 9. april - 1. juni 2025. Det kom totalt inn 9 uttalelser. Statnett har fått oversendt innkomne høringsuttalelser fra NVE. Disse er nå gjennomgått og kommentert under.

Kristiansand kommune

Kommunen er positive til etablering av nye tiltak på Stemmen. Det har vært god dialog underveis i prosessen. Viktig at linjer med mastepunkt etableres i randsonen av næringsområdene på Stølheia, for å begrense arealbeslag.

Statnetts kommentar:

Tas til orientering, uttalelsen fra Kristiansand kommune angår først og fremst Glitre Netts søknad.

Vennesla kommune

Kommunen er positiv til at det gis konsesjon for alle omsøkte anlegg. De har samtidig følgende forventninger og anbefalinger til det videre arbeidet:

- Forutsetter at midlertidige riggplasser og anleggsveier tilbakeføres til opprinnelig stand eller bedre, så raskt som mulig etter endt bruk.
- For anleggsperioden forventer kommunen at viktige naturverdier langs strekket sikres gjennom en tilpasset anleggsperiode, f.eks. utenom hekketiden.
- Anleggsarbeidet må ikke føre til forurensning. Grunnen må undersøkes i forhold til sure bergarter. Det er viktig å ivareta hensyn til vannmiljø og unngå forringelse av produksjonsområder for fisk og andre vannlevende organismer.
- Søkerne må sørge for at gjeldene områdeplaner i området blir oppdatert med rette arealformål og hensynssoner i tråd det som ønskes bygd.

- Norconsult sine forslag til avbøtende tiltak må følges i forhold til natur, landskap og kulturmiljø. De omsøkte tiltakene må i størst mulig grad ta hensyn til mennesker og miljø, ved å tilrettelegge for hensynsfull plassering av anlegg og traseer, med minst mulig fysisk og visuell påvirkning på omgivelsene.
- Det må etableres grønnstruktur på områdene der nye transformatorstasjonene skal etableres.
- Hensynta utfartsparkeringsplass (statlig sikret) og adkomster for friluftslivet i området.

Statnetts kommentar:

Statnetts midlertidige anlegg som riggplasser og anleggsveier skal tilbakeføres etter byggeperioden.

Der det er viktige naturverdier som blir berørt av anleggsarbeidet langs ledningsstrekken skal Statnett så langt det er mulig hensynta disse verdiene og tilpasse arbeidet. Det pågår allerede i dag anleggsarbeid i området i forbindelse med utviklingen av N01 Utilities utvikling av sine arealer i området. Omlegging av ledningsstrekke fra eksisterende Kristiansand stasjon til nye Stemmen stasjon er en forutsetning for å kunne gjennomføre øvrige arbeider som omsøkt av Statnett, Glitre Nett og N01 Utilities. Statnett vil understreke at restriksjoner knyttet til anleggsarbeid ved denne omleggingen og stasjonen derfor kan få store konsekvenser for fremdrift i anleggsarbeidene, og dermed økte kostnader.

NGU har gjennomført berggrunnskartlegging i Kristiansand, sør for de omsøkte områdene. Det er ikke påvist forsurende bergarter i nærområdet til Støleheia. Det er heller ikke avdekket sure bergarter i forbindelse med N01 Utilities opparbeidelse av arealer nord for planlagt stasjon, B14 innenfor områderegeringsplanen for N01 Stølen datalagringspark. Hensyn til vannmiljø og vannlevende organismer skal ivaretas, og Statnett vil avklare og innhente nødvendige tillatelser for arbeidene i nærhet til vassdraget.

Statnett søker og innhenter anleggskonsesjon gjennom energiloven som er unntatt fra behandling etter plan- og bygningsloven, jf. plan- og bygningsloven § 1-3. Oppdatert arealbruk vil være tilgjengelig gjennom NVEs kartportal og som temadatasett som må sees i sammenheng med planstatus.

I forbindelse med Statnetts søknad om konsesjon er det vurdert ulike alternativer og løsninger for plassering av ny transformatorstasjon og ledningsstrekke. Det omsøkte tiltaket er det alternativet Statnett mener totalt sett best tar hensyn til mennesker og miljø. I det videre arbeidet med detaljprosjektering vil det bli svart ut hvordan konsekvensutredningens avbøtende tiltak skal hensyntas.

Utforming av Stemmen stasjon planlegges som beskrevet i søknaden. Stasjonsområdet består først og fremst av tekniske anlegg, men på egnede arealer skal det tilsås med lavtvoksende blomstereng med stedtilpasset frøblanding med norske arter. Dette gjelder både fyllinger og stasjonsområdet.

Særlig arealene nord for Kristiansand transformatorstasjon opp mot Moseidvarden er viktige friluftslivsområder. Statnetts tiltak vil ikke forringe eller begrense denne tilgjengeligheten. Det kan imidlertid bli noe mer støy og arbeid i området i anleggsperioden. Området som er tiltenkt utfartsparkering vil ikke bli berørt av planlagte tiltak, utover mulig redusert tilgjengelighet i kortere deler av anleggsperioden. Planlagt ledningsstrekke vil ikke redusere parkeringsareal eller tilgjengelighet.

Agder fylkeskommune

- Ønsker forbedring av kraftsystemet i Agder og styrket konkurransefortrinn for regionen i form av pålitelig tilgang på fornybar energi. Fylkesutvalget er positive til bygging av ny transformatorstasjon på Stemmen
- Oppfordrer til at de omsøkte tiltakene i størst mulig grad tar hensyn til mennesker og miljø, ved å tilrettelegge for hensynsfull plassering av anlegg og traseer, med minst mulig fysisk og visuell påvirkning på omgivelsene.
- Ber tiltakshaver om å oversende detaljerte planer for mastepunkt, atkomstveier, riggplasser og andre fysiske inngrep når dette foreligger, for å sikre hensyn til kulturminner og kulturmiljø.
- Viser til statlig sikring av en utfartsparkeringsplass som sikrer tilgang til friluftslivsområdene nord for planområdet, og anmoder om at allmennhetens tilgang til denne opprettholdes.
- Oppfordrer NVEs konsesjonsbehandling til å ivareta hensyn til vannmiljø og unngå forringelse av produksjonsområder for fisk og andre vannlevende organismer.
- Ber NVE stille vilkår til samtlige søkere om etablering av grønn struktur på områdene der nye transformatorstasjonene skal etableres.
- Understreker at det er viktig at arbeid koordineres dersom det berører fylkesvei samt gang- og sykkelvei. Mastepunkt må justeres for å unngå konflikt med gang- og sykkelvei, og hensyn til friskt ved avkjørsler opprettholdes.

Statnetts kommentar:

Statnett har vurdert ulike alternativer og løsninger for plassering av ny transformatorstasjon og ledningsstrek. Det omsøkte tiltaket er det alternativet Statnett mener totalt sett best tar hensyn til mennesker og miljø med tanke på plassering av anlegg og traseer og med minst mulig fysisk og visuell påvirkning på omgivelsene. Hensynet vil også bli vurdert i det videre arbeidet med detaljprosjektering.

I det videre arbeidet med detaljprosjektering vil også mer detaljerte planer kunne oversendes for å sikre hensyn til kulturminner og kulturmiljø.

Området som er tiltenkt utfartsparkering vil ikke bli berørt av planlagte tiltak, utover mulig redusert tilgjengelighet i kortere deler av anleggsperioden av hensyn til arbeidsgjennomføring og sikkerhet. Planlagt ledningstrekk vil ikke redusere parkeringsareal eller tilgjengelighet.

Hensyn til vannmiljø og vannlevende organismer skal ivaretas, og Statnett vil avklare og innhente nødvendige tillatelser for arbeidene i nærhet til vassdraget. På egnede arealer skal det tilsås med lavtvoksende blomstereng med stedtilpasset frøblanding med norske arter. Dette gjelder både fyllinger og stasjonsområdet.

Det vises til tidligere dialog med fylkeskommunen angående tiltak nær fylkesvei og gang- og sykkelvei. Arbeid som berører disse arealene, vil bli koordinert og avklart i dialog med veimyndighet.

Statsforvalteren i Agder

Søknadene har mangelfulle vurderinger av konsekvensene for klima og natur, feil bruk av metodikk og 0-alternativ. Statsforvalteren ber om at NVE foretar en mer utførlig behandling av tiltakenes samlede påvirkning. På tross av at nyere

NIN-kartlegging viser at det er store naturverdier i området, legger Statsforvalteren betydelig vekt på at området kan bygges ut uten ytterligere planprosess og tiltakets samfunnsmessige nytte. Det fremmes derfor ikke innsigelse, men gis faglig råd om at det ved utarbeidelse av detaljplan etterstrebes å ivareta mer areal med verdifulle naturtyper samt leikområde for orrfugl, bevarer kantvegetasjon av betydning for naturmiljø og vassdraget, og at trase for luftledninger justeres slik at man unngår arealer med natur av vesentlig regional eller nasjonal verdi. Avbøtende tiltak for naturmangfold må følges opp og det må settes vilkår om at det utarbeides en egen plan med beskrivelse av forsvarlig håndtering av fremmede arter for å unngå spredning, jf. forskrift om fremmede organismer kapittel 5.

Spesielt om Statnett SFs søknad:

Statsforvalteren minner om at tiltak i vassdrag er søknadspliktig etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Fjerning av kantvegetasjon er også søknadspliktig, jf. vannressursloven § 11. Det er gjort vurderinger av alternative plasseringer av stasjon. Statnett har konkludert med at alternativet som lå nord for omsøkt stasjon har større negative konsekvenser for naturmangfold, men Statsforvalteren kan ikke se at dette er faglig begrunnet.

Statnetts kommentar:

I Statnetts vurderinger har eksisterende og planlagt arealbruk vært et viktig hensyn. Statsforvalteren viser til tolkningsuttalelse fra Regjeringen av 20-05-2025, men både i denne og i veileder M-1941 er det åpnet for at det i visse tilfeller kan inkluderes vedtatte planer eller tiltak i 0-alternativet. Deler av områderegulering for N01 Stølen datalagringspark er allerede utbygd, og det er gitt rammetillatelse på opparbeiding av nye arealer. Statnett vurderer derfor at denne planen klart inngår i 0-alternativet da full utbygging er realistisk. 0-alternativet er også nærmere redegjort for i konsekvensutredningene som fulgte Statnetts søknad.

Statnett har vurdert løsninger som i størst mulig grad ivaretar naturmiljø i området. I stedet for å punktere uberørte områder har man heller forsøkt å begrense og samle tiltakene nærmest mulig den eksisterende og planlagte utbyggingen. Det er blant annet valgt en teknisk løsning med bruk av tårnmaster for å redusere trasébredden slik at begge ledningstrekkene kan etableres i allerede utnyttet dalføre med fylkesvei og skråningsutslag fra opparbeidede næringsarealer. Det etterspurte alternativ 2 som ble vurdert innledningsvis ble gått bort i fra på grunn av ovennevnte vurderinger.

Statnett vil innhente nødvendige tillatelser iht. forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og vannressursloven.

Statens vegvesen

Har ingen vesentlige merknader til bygging av ny transformatorstasjon ved Stemmen. Dersom det blir endringer for kabler som går over offentlig veg minnes det om at det må søkes om tillatelse til graving, legging, flytting, utbedring og fjerning av kabler og ledninger over, under og langs offentlig vei.

Statnetts kommentar:

Tas til orientering.

Mette Mykland og Elin Andersen

Eier to tredjedeler av 29/16 og 26/4. Den foreslåtte traseen for kraftledning går over atkomsten til eiendommene. Eiendommene er blitt brukt til rekreasjon. Traseen som er foreslått blokkerer den eneste veien som går inn til eiendommene i dag. Tilkomst blir dermed vesentlig vanskeliggjort til eiendommene, og dette forringer eiendommenes verdi. Dette bes om at hensyntas ved en erstatningsutmåling.

Statnetts kommentar:

Foreslått trase for kraftledning vil berøre ytterkant av eiendommene 29/16 og 26/4. Veien vil ikke bli blokkert eller hindre tilkomst til eiendommene. Det vises ellers til dialog mellom Statnett og berørte grunneiere.

Motvind Norge

Motvind Norge påpeker flere spørsmål og mangler ved Statnetts søknad. De mener konsekvensene av Ny Stemmen transformatorstasjon ikke er godt nok utredet fordi:

- Samfunnsøkonomiske konsekvenser som strøm og nettpreis for 2000 GW til datasenter er ikke kjent
- Konsekvensene av 14-15 TWh varme fra datasenteret til luft eller vann er ikke kjent
- Det er tatt med tilknytning til havvind, noe som er lite sannsynlig at det vil behov for
- Samfunnsøkonomiske konsekvenser er ikke utredet.
- De totale klimagassutslippene er ikke redegjort for.
- Det er planlagt bygget i myr
- Beredskapsvurdering er ikke gjennomført, det er uforsvarlig at Statnett ikke har vurdert andre risikoområder som bl. annet omtalt i «NOU 2023: 17 og Totalberedskapskommisjonens anbefalinger.»

Statnetts kommentar:

Prosjektutløsende behov for nye Stemmen stasjon er mer sammensatt enn det som fremkommer av uttalelsen. Det er først forbruksplanene til N01 Utilities AS i nærheten av Kristiansand transformatorstasjon som gir behovet for Stemmen stasjon. N01 Utilities AS har søkt og fått reservert et økt uttak fra dagens 100 MW til 400 MW. Det er også planer om økt effektuttak knyttet til industriutvikling og alminnelig forbruk i Kristiansandsområdet. Det er ikke kapasitet i dagens Kristiansand stasjon til å innfri forventet forbruksvekst, transformorkapasiteten er begrensende for hvor mye kraftforbruk Statnett klarer å forsyne på de kaldeste vinterdagene allerede i dag. Utover forbruksplanene er det også planer om havvindutbygging som kan bli relevant å knytte til i Kristiansandsområdet. Statnett har i tillegg behov for å gjøre fornyelser i dagens Kristiansand, som følge av alder og funksjonalitet som ikke oppfyller dagens krav.

Det er ikke lagt til rette for en dimensjonering på 2000 GW til datasenteret, og konsekvenser for strøm og nettpreis i det omfanget og varme fra datasenteret til luft eller vann er altså ikke en vurdering som inngår i Statnetts søknad om anleggskonsesjon.

Regjeringen har en ambisjon om å tildele areal for 30 GW havvind innen 2040. For tilknytning av havvind fra Sørlege Nordsjø er Statnetts vurdering at Kvinesdal og Kristiansand stasjon er egnede tilknytningspunkter i kraftsystemet. Havvind inngår derfor i Statnetts vurdering.

For utredning av samfunnsøkonomiske konsekvenser vises det til søknadens kapittel 4.3 samfunnsøkonomisk rasjonalitet. Stemmen stasjon er et anleggsbidragspliktig anlegg hvor N01 Utilities AS og fremtidige kunder skal betale anleggsbidrag. Foreløpige anslag tilsier at om lag 60 prosent av stasjonens kostnadsgrunnlag vil inngå i grunnlaget for anleggsbidraget. Øvrige kostnader er reinvesteringer eller anlegg som andre aktører skal eie og bekoste.

Det er redegjort for klimagassutslipp fra arealbeslag, men detaljert oversikt over totalt klimagassutslipp inngår normalt ikke i søknad om anleggskonsesjon.

Det er gjort vurderinger av flere alternativer for plassering av stasjon ut ifra blant annet areal- og miljøhensyn. Omsøkt stasjonsplassering er vurdert å være det beste alternativet, men 12 daa myr blir berørt ved adkomst til stasjonen. Som avbøtende tiltak ser Statnett både på mulighetene for å begrense utslippet ved å etablere et myrdeponi i et område i tilknytning til stasjonsområdet samt restaurering av andre myrlokaliteter i området.

Statnett har fokus på sikkerhet og beredskap, og beredskapsvurderinger gjennomføres på ulike nivåer og i ulike prosjektfaser. Beredskapsvurderinger inngår imidlertid ikke som et eget tema i søknad om anleggskonsesjon, utover søknadens kapittel 7, " Naturfare, sikkerhet og beredskap".

Electric City Properties

Electric City Properties AS utvikler næringsseiendommer innenfor det regulerte nærområdet. Det har vært god dialog med Glitre Nett og Statnett om planlagte anlegg. De opplever at deres innspill har blitt lyttet til. Slik forslaget ligger til høring er avsenders interesser godt ivaretatt.

Statnetts kommentar:

Tas til orientering.

Ole Steinar Sørensen

Bor nordvest for anlegget. Det ble til tider sjenerende støy fra tidligere anleggsperiode. Ber derfor om at det i konsesjonsgodkjenningen blir tatt inn et krav om begrensinger av kvelds/nattarbeid og krav til helgefred.

Statnetts kommentar:

Innsippet tas til orientering. Anleggsarbeidet i byggeperioden må følge fastsatte krav for støybegrensning.

Med vennlig hilsen

Emilie Agnæss

Konsesjon og arealplan